

Članak Larry Butlera, prvog zamjenika visokog predstavnika: “CEFTA znači radna mjesta”

Značajna karika u lancu aktivnosti koje se poduzimaju da bi se u Bosnu i Hercegovinu donio prosperitet mogla bi se postaviti već naredne sedmice.

Pregovarački tim za Bosnu i Hercegovinu, koji se sastoji od predstavnika Ministarstva vanjskih poslova i Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa će se u četvrtak i petak u Briselu pridružiti ostalima u naporima da okončaju pregovore koji će omogućiti BiH da pristupi Sporazumu o slobodnoj trgovini za Centralnu Evropu (CEFTA). Ako pregovori budu uspješni, BiH će zvanično pristupiti CEFTA-i na samitu premijera zemalja CEFTA-e koji bi se u decembru trebao održati u Bukureštu.

CEFTA-u su 1992. godine osnovale Poljska, Mađarska i bivša Čehoslovačka. U protekloj deceniji, sporazumu su pristupile Slovenija, Rumunija, Bugarska, Hrvatska i Makedonija.

Zemlje CEFTA-e će sarađivati na uspostavi slobodne trgovine između njih samih i sa ostatkom globalne ekonomije. Saradnja u regionalnoj trgovini koju njeguje CEFTA, koja je potpuno kompatibilna i komplementarna sa procesom stabilizacije i pridruživanja, zamijenit će sistem bilateralnih sporazuma o slobodnoj trgovini koje su potpisale zemlje Jugoistočne Evrope pod okriljem Pakta stabilnosti. Aktivnosti Pakta su orjentirane prema ekonomskoj, socijalnoj, pravnoj i političkoj integraciji u Evropsku uniju.

Radi se o dobrom okruženju. Osnivačke članice CEFTA-e su već

pristupile Evropskoj uniji. Slovenija je također postala članica EU, dok će se Bugarska i Rumunija priključiti u januaru, a Hrvatska u dogledno vrijeme. Makedonija je uspjela da zvanično dobije status kandidata za članstvo.

Dakle, ono što se ove sedmice događa u Briselu od strateškog je značaja. Pristup u CEFTA-u će za Bosnu i Hercegovinu biti ono što je za druge zemlje bilo predsoblje Evropske unije.

Razgovori ove sedmice će također otkriti da li Bosna i Hercegovina ima onu vrstu realnih i odlučnih pogleda koji su potrebni da se kompleksni i zahtjevni pregovori ove vrste dovedu do pozitivnog završetka – i koji će sigurno imati uticaja na izgleda ove zemlje u pogledu pregovaranja o pristupu u EU.

Međutim, postoji jedan problem koji se odnosi na sporazume o slobodnoj trgovini sa Srbijom i Hrvatskom.

Ukratko, proizvođači u Srbiji i Hrvatskoj primaju više pomoći od svojih vlada nego proizvođači u Bosni i Hercegovini. Međutim, *ne postoje* mehanizmi da se, na primjer, vrši certificiranje proizvoda iz BiH kako bi se mogli prodavati u susjednim zemljama, a susjedne zemlje su uspostavile režime certifikacije koji omogućavaju prodaju tih proizvoda u Bosni i Hercegovini.

Bosanskohercegovačka strana je tražila da se ponovo pregovara o njenim sporazumima o slobodnoj trgovini sa susjednim zemljama kao dio pristupnih uslova u CEFTA-u.

U ovoj fazi, izgleda da se može doći do realnih pomaka u rješavanju nekih od problema koje ima BiH (npr. moguće je postići sporazum na privremenoj osnovi kojim će se privremeno olakšati poslovanje bh. proizvođačima, dok vlada ne uspostavi dugoročni mehanizam certifikacije) ali potpuno novo pregovaranje nije na stolu.

Ipak, dogovor *jeste* moguć. Pakt stabilnosti je ponudio svoje

usluge u tom pogledu kao i specijalni predstavnik EU.

Maksimalistička pozicija, pak, neće dovesti ni do čega. A pragmatičan pristup će dati velike rezultate.

Ako dođe do sporazuma, novo Vijeće ministara BiH, nakon konstituiranja, mora nastojati da što prije uvede inspekcijske mehanizme koji će omogućiti izvoznicima u BiH da budu efikasna konkurencija izvoznicima u susjednim zemljama.

Ja sam uvjeren da je dobar dio kritike sporazuma o slobodnoj trgovini koji su potpisani pod okriljem Pakta stabilnosti bio samo refleksi odgovor koji proističe iz tvrdoglavog uvjerenja da je zaštita bolja od slobodne trgovine.

Nije.

Slobodna trgovina znači radna mjesta – to je bila lekcija za osnivačke članice CEFTA-e, koje su sada sve u EU i koje sada sve uživaju standard života koji je neuporedivo viši nego prije jednu deceniju.

BiH *može* zaključiti pregovore o novoj CEFTA-i u Briselu u petak. Međutim, da bi to uradila, Vijeće ministara će morati ukloniti sve prepreke koje su na tom putu; ono će morati da krene u praktične, detaljne, održive i disciplinirane pregovore. Međunarodna zajednica želi da BiH uspije. Ali uspjeh ne zavisi od drugih – on zavisi o mudrom i realnom pristupu organa vlasti u BiH.